
NIEUWSBRIEF 2025-2

Foto gevonden op Internet

Beste vrienden en ambassadeurs van Museum de Vier Quartieren

Nog maar enkele dagen geleden, op zaterdag 21 juni om precies te zijn, beleefden we alweer de langste dag van het jaar. Dit is de dag waarop dit jaar de zon loodrecht boven de Kreeftskeerkring staat en aldus de hoogste stand boven de horizon bereikt. De zon staat dan het dichtst bij ons, op het noordelijk halfrond, en het tijdsverschil tussen zonsopkomst en zonsondergang is die dag het grootst. Sterrenkundigen houden deze dag van het jaar aan als de datum waarop de (astronomische) zomer begint. Voor weerkundigen is de zomer al begonnen op 1 juni.

Voor ons is dit weer tijd om onze Vrienden wederom wat bij te praten via onze tweede Nieuwsbrief van 2025. Ook in deze Nieuwsbrief treffen jullie opnieuw enkele interessante bijdragen aan van de hand van Ineke Strouken.

Wij wensen jullie van harte veel leesplezier.

MEDEDELINGEN

Erfgoed Gemeente Oirschot

In onze vorige Nieuwsbrief hebben jullie kunnen lezen dat de verschillende erfgoedorganisaties in de gemeente Oirschot druk in de weer zijn met het werken aan een nieuw samenwerkingsconcept genaamd Erfgoed Museum Oirschot, afgekort EMO. In dit Erfgoed Platform werken 16 organisaties samen aan het behoud van het Oirschots en Beerse erfgoed.

In het bewuste artikel konden jullie lezen dat deze nieuwe werkwijze vanzelfsprekend consequenties gaat hebben voor het Museum de Vier Quartieren. Wij hebben beloofd jullie op de hoogte te houden van de hiermee verband houdende ontwikkelingen.

Welnu, begin juli heeft ons bestuur hieromtrent overleg met het bestuur van het Museum. Zij zullen ons dan bijpraten over alle aspecten die het gevolg (kunnen) zijn van deze complexe transitie.

Direct daarna zullen wij jullie in een separaat bericht informeren over de concrete situatie.

Contributie incasso 2025

Onze penningmeester annex voorzitter, de heer Bert Meijer, is blij te kunnen vaststellen dat hij van het overgrote deel van onze leden de jaarlijkse contributie over het jaar 2025 inmiddels heeft ontvangen. Waarvoor onze dank!

Hij doet evenwel een **dringend beroep** op die leden die, om welke reden dan ook, nog niet in staat zijn geweest om de contributie ad. €25,00 p.p. over te boeken, dit alsnog te doen.

Het daartoe bestemde rekeningnummer bij de Rabobank is:

IBAN NL 81 RABO 0168 4725 62 onder vermelding van: **Contributie 2025**

BIJDAGEN DOOR INEKE STROUKEN

Ans van den Bergh-Lap overleden

De laatste bruikleengeefster van het Museum de Vier Quartieren – Ans van den Bergh – is op 20 april 2025 overleden in Catharinaberg in Oisterwijk. Mevrouw van den Berg is 97 jaar geworden. Eén dag voor haar overlijden heb ik afscheid van haar genomen. Ze was nog heel helder en ik moest haar beloven goed voor haar museum te zorgen.

Ans van den Berg was samen met haar man Harrie en de priester Willy Knippenberg de oprichtster van het Museum de Vier Quartieren. Later toen de schuur gebouwd werd, kwam daar de verzameling van Peter Vogels bij. De heer en mevrouw van den Bergh gingen samen met de heer Knippenberg de markten en veilingen af om mooie volkscultuur uit de periode 1850 tot ongeveer 1940 te kopen. Waar Willy Knippenberg veel devotionalia kocht richtten Ans en Harrie van den Bergh zich meer op de ambachtelijke gebruiksoBJECTEN. Ze hadden veel oog voor kwaliteit en hun verzameling was heel uitgebreid. De familie van den Bergh heeft lang gewoond in het gebouw waar nu het museum in is gevestigd.

Ans en Harrie van den Berg voor hun woning annex museum

Ze woonden dus letterlijk in het museum. De dochters Karin en Aty haalden daar pas nog herinneringen over op. Waar ze sliepen, de plek van de woonkamer en de keuken, de werkzolder van Harrie en de voordeur waar de bezoekers door naar binnen kwamen.

Tot op het laatst was Ans begaan met het museum. Ze kon heel scherp uit de hoek komen. Het mooiste vond ik dat ze een voorstander was van de herinrichting van het museum in 2019. Heel scherp zag ze dat bezoekers nu op een andere manier kijken dan in de tijd dat zij en haar man de bezoekers door hun museum rondleidden. Het zijn mooie herinneringen aan een hele bijzondere vrouw, die veel betekend heeft voor het museum.

Oirschot wint de BNG Erfgoedprijs 2025

‘Oirschot is de gemeente waar de bakker het woord ‘erfgoed’ in de mond nam toen hij sprak over zijn streekproducten, en waar een postbode spontaan begon te vertellen over een nog bewoond klooster’ aldus de jury.

Sinds 11 juni mag de gemeente Oirschot zich de Beste Erfgoedgemeente 2025 noemen. Deze onderscheiding hoort bij de BNG Erfgoedprijs, de belangrijkste Nederlandse prijs die jaarlijks wordt uitgereikt aan gemeenten die op het gebied van erfgoed een voorbeeld zijn voor andere gemeenten. Oirschot won niet alleen de juryprijs, maar **ook** de publieksprijs. Een hele prestatie. Wat betekent deze prijs en waarom heeft Oirschot deze prijs gekregen?

Bij de BNG Erfgoedprijs behoort een geldbedrag van 25.000 euro. Joep van de Ven nam beide prijzen in ontvangst. Foto: Martin van Wulfen

Zware selectieprocedure

De BNG Erfgoedprijs winnen is de droom van elke gemeente. Zeker een gemeente die trots is op zijn erfgoed. Je krijgt de prijs ook niet zomaar. Er moeten veel stukken voor geschreven worden en foto's worden ingeleverd. Een zware jury van erfgoedexperts, waaronder Susan Lammers, algemeen directeur van de Rijksdienst van Cultureel Erfgoed en Ron König, voorzitter van de Bank Nederlandse Gemeenten, boog zich over de inzendingen die volgens de juryvoorzitter allemaal van hoge kwaliteit waren. Uit alle inzendingen werden drie gemeenten genomineerd, naast Oirschot ook Tilburg en Alphen aan de Rijn. Oirschot moest een pitch houden en de jury bracht anoniem een bezoek aan Oirschot.

Immaterieel erfgoed

Het thema van 2025 was immaterieel erfgoed, de tradities die van generatie op generatie worden doorgegeven. De gemeente Oirschot heeft veel erfgoed. Uit een inventarisatie bleek dat de gemeente ook heel rijk is aan tradities, die de inwoners kenmerkend vinden voor de gemeente en die niet verloren mogen gaan. Eigenlijk is iedereen wel op de een of andere manier bij een traditie betrokken. Tradities zijn moeilijker te beschermen dan museumvoorwerpen. Je kunt er geen stomp overheen zetten. Een erfgoedexpert kan ook niet afdwingen dat mensen een traditie moeten behouden. Als er geen draagvlak is, verdwijnt een traditie.

Maar hoe bescherm je dan een traditie? Je kunt immaterieel erfgoed niet bevriezen. Het beschermen van immaterieel erfgoed doe je door het door te geven aan volgende generaties en de problemen die zich daarbij voordoen op te lossen. En dat kunnen alleen die mensen doen die bij dat immaterieel erfgoed betrokken zijn. Daarbij is het belangrijk dat nieuwe generaties de ruimte krijgen om het erfgoed aan te passen aan hun eigen tijd. Immaterieel erfgoed is dynamisch erfgoed.

Hoe maak je er als gemeente een samenhangend beleid voor?

Het dynamische karakter en de centrale rol voor de beoefenaars maakt het moeilijk om er gemeentelijk beleid voor te maken. Toch is dat de gemeente Oirschot gelukt. Volgens de jury is Oirschot zich als geen ander bewust van de waarde van immaterieel erfgoed. Het gemeentebestuur stimuleert en faciliteert de initiatieven in de gemeente en heeft beleid gemaakt om immaterieel erfgoed te ondersteunen. Ook heeft de gemeente Ineke Strouken als uitvoerder van het beleid aangenomen. Daarmee is de gemeente een voorbeeld voor andere gemeenten. Momenteel legt de gemeente een officieel register aan van het immaterieel erfgoed. Onlangs zijn het 'Kaarsje aansteken bij Maria in de kapel van de Heilige Eik' en de 'Orgelcultuur inclusief het bespelen van het orgel' hierop geplaatst. Daarmee laat de gemeente zien dat ze trots is op al die mensen die met immaterieel erfgoed de gemeente kleur en identiteit geven.

Wij zijn superblij met deze pretentieuze prijs. Om dat te vieren zijn alle erfgoedvrijwilligers, **ook** de Vrienden van het Museum, uitgenodigd om dat te vieren op 9 juli van 15.00 tot 18.00 uur op Landgoed Baest.

De uitnodiging voor de 'Feestelijke erfgoedborrel' wordt separaat meegezonden met deze Nieuwsbrief.

Het juryrapport is te downloaden via onderstaande link:

https://www.kunsten92.nl/wp-content/uploads/2025/06/Poster2025_BNG_Erfgoedprijs.pdf?utm_source=MailingLijst&utm_medium=email&utm_campaign=11-06-2025

Foto: Martin van Wulfen

Leden van het platform waren naar Nijmegen gereisd, waar de prijs werd uitgereikt. De vreugde was groot toen bleek dat onze gemeente zowel de jury- als publieksprijs had gewonnen.

Maria & Hoop

Op maandag 5 mei werd het Maria & Hoop jaar geopend. Dit jaar wordt gevierd dat Maria minimaal duizend jaar vereerd wordt in de gemeente. In het museum en in de basiliek zijn tentoonstellingen ingericht. In het museum staat het leven van Maria en de rijke Mariacollectie van het museum centraal en in de kerk wordt bij het Maria altaar de geschiedenis van Maria bij de Heilige Eik belicht. Voor kinderen is een reuzepuzzel van het Mariabeeldje in de Heilige Eik gemaakt.

Hoogtepunt van de dag was het plaatsen van de traditie 'Een kaarsje opsteken in de kapel van Maria van de Heilige Eik' op de Inventaris Immaterieel Erfgoed Oirschot'. Ook schonk de parochie een Mariabeeld aan het Boterkerkje om aan te geven dat deze kerk de eerste 500 jaar een Mariakerk was.

Twee foto's van Mariabeeldjes uit de collectie van het Museum

Voor al Willy Knippenberg heeft een prachtige collectie Mariabeelden nagelaten. Maria is de steun en toeverlaat voor veel mensen. Maria troost en biedt hoop. In veel Brabantse gezinnen is een Mariabeeld aanwezig. Maria is ook onderdeel van een vrome volksdevotie. In het museum zijn voorbeelden te zien van Maria kunstwerkjes, die mensen met heel veel liefde gemaakt hebben van zilverpapier, stro en kleine dingen die men in huis had. Er spreekt veel liefde voor de Moeder van God uit. Een aanrader om een keer te gaan kijken.

Foto in de basiliek van de megapuzzel die gemaakt is van het Mariabeeldje in de Heilige Eik geschilderd door Antoon Kruysen

Pastoor Spooren overhandigt aan Han Smits een prachtig gemaakt Mariabeeld van de parochie. Het Boterkerkje heeft weer een Mariabeeld

Schenking museum

De Vrienden van het Museum hebben een schenking aan de Vier Quartieren gedaan van een lijst met daarin een beeldbepalend schilderij in de gang van het museum. Om altijd een groot, aandachttrekkend beeld te hebben op de plek waar je van buiten uit naar binnen kijkt, had het museum behoefte aan een lijst waarin op een gemakkelijke manier het doek vervangen kon worden.

De Vrienden hebben deze lijst geschonken met daarin heel groot een opgeblazen doek van een schilderij van Maria met kind van de Brabantse schilder Bernard van Orley (circa 1520) dat zich in de collectie van het Rijksmuseum bevindt.

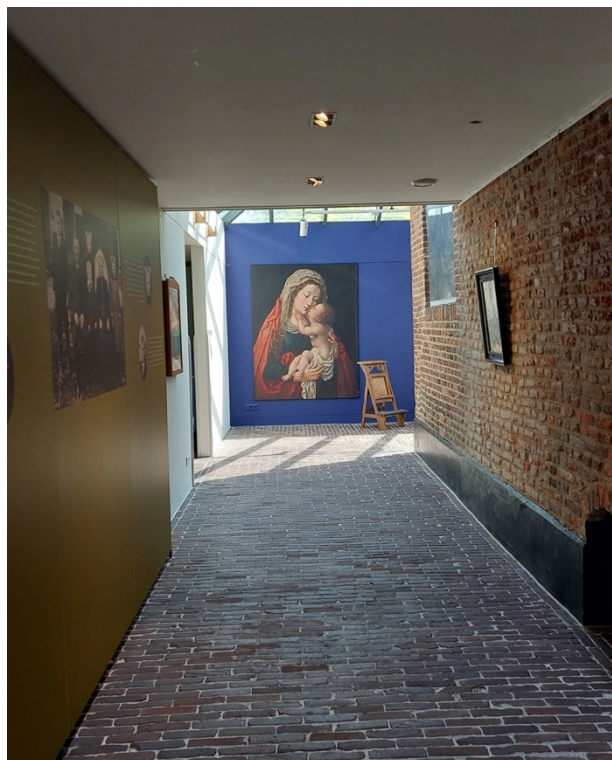

Foto: Schenking door Vrienden

Mariabeeldje voor één keer thuis

Tijdens de processie naar de kapel van de Heilige Eik op Tweede Pinksterdag is het authentieke Mariabeeldje, dat normaal onderdeel is van het Maria altaar van de Sint-Petrusbasiliek, voor één keer door het Gilde Broederschap Onser Liever Vrouwe in processie meegenomen naar de Heilige Eik. Daar hebben we haar voor één keer op het bruggetje gezet op de plek bij de Beerze waar ze in 1406 gevonden is. Een heel bijzonder moment.

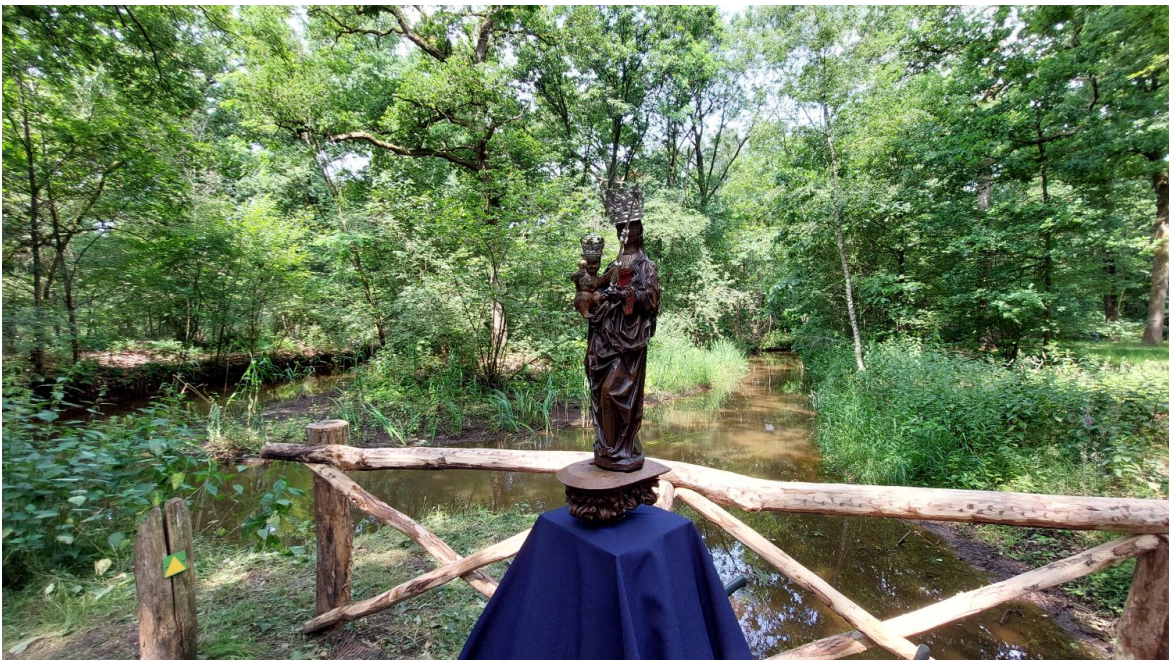

*Mariaprocessie naar de Heilige Eik.
Foto Martin van Wulfen*

Kempentv heeft een reportage over de Mariaprocessie naar de Heilige Eik gemaakt, die ook op you-tube te bekijken is via de volgende link: https://youtu.be/SvA_Bei_yk0

*Het originele beeldje werd door het OLV Gilde meegedragen naar de Heilige Eik.
Foto: Ineke Strouken*

*Het Mariabeeldje op de plek waar ze gevonden is.
Foto: Ineke Strouken*

De orgelcultuur erkend als immaterieel erfgoed

Op pinkstermaandag, tijdens de feestelijke ingebruikneming van het gerestaureerde Smitsorgel in de Sint-Petrusbasiliek in Oirschot, is de 'Orgelcultuur inclusief het bespelen van het orgel' op de Inventaris Immaterieel Erfgoed Oirschot geplaatst.

De gemeente Oirschot heeft nog zeven in functie zijnde orgels en een orgel in Oostelbeers dat momenteel niet bespeeld wordt. Recent kreeg het Oude Kerkje weer een orgel en is het Ludovicus de Backerorgel in het Boterkerkje gerestaureerd. Met het afronden van de restauratie van het Franciscus Cornelis Smitsorgel in de Sint-Petrusbasiliek is het orgelbestand in de gemeente weer op orde.

In Oirschot is al heel lang orgelmuziek te horen. In 1550 had Oirschot een orgel in de Sint-Petruskerk dat gebouwd is door Hendrick Niehoff. Dit was een internationaal bekende orgelbouwer, die veel betekend heeft voor de ontwikkeling van de Brabantse orgels in de zestiende eeuw. Maar waarschijnlijk werden de missen daarvoor ook al opgeluisterd door orgelmuziek, alleen zijn daar helaas de gegevens van verloren gegaan. Ook heeft Oirschot beroemde organisten gehad, zoals Jan Verrijt aan het begin van de zeventiende eeuw, die ook bekend staat als componist van prachtige orgelmuziek.

Maar zonder orgelmuziek, organisten en mensen die van orgelmuziek genieten, verliezen orgels hun functie. Vandaar dat naast de orgels nu ook de orgelcultuur erkend is als erfgoed

Foto: Pastoor Spooren ondertekent de certificaten om de orgelcultuur op de inventaris Immaterieel Cultureel Erfgoed Oirschot te plaatsen

waar we zuinig op moeten zijn. Landelijk staat de Brabantse Orgelcultuur al op de Inventaris Immaterieel Erfgoed Nederland. Brabant heeft een lange traditie van orgelmuziek. Nu heeft Oirschot de orgelcultuur als immaterieel erfgoed erkend.

Herinneringen aan het beeldje van O.L. Vrouw van de Heilige Eik

Mijn beide ouders kwamen uit Oirschot, dus ook ik heb een geschiedenis met de Heilige Eik en met dat beeldje. Zo gingen mijn ouders vaak met de fiets naar de kapel en ik mocht dan voorop in een stoeltje van mijn vaders fiets zitten. Tot mijn vroegste herinneringen behoort het beeld van zo'n windmolentje op het stuur van de fiets, dat mijn vader voor me gekocht had bij de kapel.

Toen mijn ouders trouwden, dat was in 1949, kreeg mijn moeder een replica in gips van dat beeld, op ware grootte dus. Daarvan waren er toen - naar haar zeggen - honderd gemaakt en een exemplaar ging dus naar haar (er is ook een versie van een verkleinde kopie, daarvan werden er wel heel veel van gegoten). Maar goed, mijn moeder had dus een exemplaar op ware grootte en dat belooft heel wat wonderen. Mijn hele jeugd had dat beeldje een bijzondere plek in ons huis en met de hoeveelheid kaarsen die ervoor werden opgebrand, kun je een kleine gezinswoning een winter lang verwarmen, maar dat terzijde. Het beeld werd met de grootste zorg omgeven, maar uiteindelijk, rond 1990, viel het kapot op de tegels van mijn moeders huis. En als gipsen beelden kapotvallen, dan zijn ze kapot en mijn moeder was ontroostbaar. Blijkbaar had dat beeld veel wonderen voor haar gedaan en waar moest ze heen zonder dat?

Dus ik alle scherven (dat waren er honderden) meegenomen en in een speciale kamer neergelegd waar ik stukje voor beetje de handel weer aan elkaar heb gelijmd, de verf heb verwijderd en het beeld opnieuw heb gepolychromeerd en verguld. Misschien was het resultaat wel het grootste wonder, want er is echt geen kras meer op te zien. Hoe dan ook, het beeld ging terug, waar het nog jaren zijn mirakelen verrichtte.

Na mijn moeders dood in 2007 is het beeld in mijn huis terechtgekomen waar het nog steeds op mijn kamer staat, in afwachting van nieuwe mirakelen, wie weet.

Voor Oirschotse mensen is het dan misschien nog interessant te weten wie mijn moeder was. Ze heette Nelly van Kempen, dochter van Cees van Kempen en Ardina Boné. Ze groeide op in de Koestraat 9. Mijn vader Ad was de zoon van rijksveldwachter Jan van Laarhoven (na de hervormingen van de Nederlandse politie in 1945 werd dat rijkspolitie), die toentertijd in de dienstwoning (met cachot) woonde in de Lindenlaan 2 (het huis bestaat nog steeds).

Het echte beeldje heb ik alleen een paar keer gezien in de kerk van Oirschot, maar jouw foto bracht het erg dichtbij, dat was verrassend. Als kunsthistoricus, met ook nogal wat ervaring in laatmiddeleeuwse Brabantse en Zuid-Nederlandse beeldhouwkunst, kreeg ik wel meteen twijfels over de datering rond 1406. Ik zou eerder denken aan 1506 en misschien is zelfs dat nog wat vroeg, maar ja, wie ben ik om een wonder tegen te spreken? Misschien heeft er overigens ooit wel iemand met meer kennis dan ik onderzoek naar gedaan of is er ooit een dendrochronologisch onderzoek geweest, dan ben ik benieuwd wat daaruit is gekomen. De kwaliteit van het Jezuskindje vind ik wat suspect, lijkt bijgesneden of later toegevoegd, maar ook dat achterhaal je alleen door echt onderzoek. Het blijft een boeiende geschiedenis.....

Jan van Laarhoven, oud-directeur Noord-Brabants Museum

Priesterwijding voor Oirschot

Berend van de Berg, al een tijdje werkzaam in de Sint-Odulpus van Brabant parochie in Oirschot, is op 14 juni in de Sint-Jan in Den Bosch tot priester gewijd. Het komt niet vaak meer voor dat een Nederlandse priester toetreedt in het bisdom. Veel mensen trokken naar Den Bosch om deze wijding mee te maken. Een priesterwijding is een indrukwekkend en vol met oude rituelen vormgegeven gebeurtenis. Voor Oirschot een bijzonder

moment. Berend blijft voorlopig deel uitmaken van het pastoraal team in Oirschot.

TOT SLOT

Met deze nieuwsbrief hopen wij jullie weer te hebben voorzien van nuttige en interessante informatie.

Het voltallige bestuur wenst u van harte een culturele en vooral zonnige zomer toe.

COLOFON

Nieuwsbrief 2025 – 2

Deze Nieuwsbrief is een uitgave van de Stichting Vrienden van het Museum de Vier Quartieren.

Bestuur

Bert Meijer, voorzitter en penningmeester

Jan de Vet, secretaris

Ineke Strouken, adviseur erfgoed

Teksten: Ineke Strouken

Foto's: o.a. Martin van Wulfen, Ineke Strouken, archief en/of Internet

Eindredactie en opmaak: Jan de Vet